

Kerken Kijken Utrecht

Jaarverslag 2016

Inhoud

Inhoudsopgave.....	2
Voorwoord.....	3
Organisatie	4
Openingstijden van de kerken	5
Teams van gidsen	5
Gidsencoördinator.....	6
Verdeling van het aantal gidsen.....	6
Opening seizoen	7/8
Sluiting seizoen	9
Excursie	10/11
Thema 'Symbolen – dragers van betekenis'	12
Bijzonderheden uit de kerken	13/14
Kinderen in de kerk	15
Aanmelding en indeling van nieuwe gidsen	16
Gidsenprogramma	17
Utrechtse visie religieus erfgoed	18
Samenwerking Museum Catharijneconvent	19
Bezoekersaantallen	20/21
Website (www.kerkenkijken.nl)	22
Drukwerk	22
Publiciteit	23/24
Financiën	25
En dan nog dit:	26
In memoriam: Chris van Deventer.....	27
Bestuur KKU	28
Slotwoord.....	29

Kerken Kijken Utrecht wordt structureel gesponsord door de Gemeente Utrecht.

Kerken Kijken Utrecht is een initiatief van de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht.

Correspondentie-adres: KKU, p/a Kees Kooij, Leidsekade 92, 3531 HB Utrecht, tel 030 2980596, kooijktr@xs4all.nl, www.kerkenkijken.nl. Rekeningnummer NL71RABO 01117 99 619 t.n.v. Kerken Kijken Utrecht.

Voorwoord

Geen moment hoefde ik te aarzelen om ja te zeggen, toen ik afgelopen voorjaar werd benaderd om voorzitter van het bestuur van Kerken Kijken Utrecht te worden. Ik kende KKU al, zowel als geïnteresseerd bezoeker van de monumentale binnenstadskerken, als ook als inval-vrijwilliger op zaterdagmiddag in de Nicolaïkerk middenin in een zomerseizoen van KKU. Het is een eer en genoeg om het bestuur van deze enthousiaste en al zo lang bestaande organisatie voor te zitten. Ik ervoer het als heel motiverend om afgelopen zomer alle deelnemende binnenstadskerken te bezoeken, de rijkdom aan erfgoed te bewonderen en tegelijkertijd de enthousiaste vrijwilligers te spreken die de bezoekers ontvangen en van informatie voorzien.

Daarnaast hebben we in de openingsmiddag en de sluitingsmiddag mensen in het zonnetje mogen zetten die hun steentje bijdroegen aan het succes van Kerken Kijken. Mooi werk dus, ook bijvoorbeeld in de contacten met gemeente, de gemeenteraad, organisatie Toerisme Utrecht, stichting STABU, en deelnemende kerkbesturen.

We hebben in 2016 door omstandigheden wat minder bezoekers kunnen verwelkomen in de kerken, deels te verklaren uit het verschil met het topjaar 2015 (Tour de France festiviteiten, extra bezoekers aan Utrecht), en het feit dat twee kerken door verbouwingen geheel of gedeeltelijk gesloten waren in 2016. Maar ik ben trots dat we ondanks dat toch weer ruim 50.000 bezoekers mochten laten genieten van de schoonheid van ons kerkelijk erfgoed in de Utrechtse binnenstad. Veel dank nogmaals aan al die vrijwilligers die dit doordeweeks en in de weekenden mogelijk maakten, en daar hun tijd en passie in staken!

In het onderhavige jaarverslag leest u verder hoe het jaar is verlopen, de bezoekersaantallen, de thematieken, belevenissen van bezoekers en van vrijwilligers plus wat wederwaardigheden over de financiën en de (gewisselde) bestuurssamenstelling. Ook ziet u het nodige beeldmateriaal dat een goede indruk geeft van de seizoensactiviteiten en de gezichten die daarbij horen. We zijn inmiddels al weer volop bezig met de voorbereidingen voor het seizoen 2017, een lustrum, dat ook weer speciale aandacht zal krijgen.

We breiden onze contacten verder uit, ook om aansluiting te vinden bij de inspanningen van bijvoorbeeld gemeente en Utrecht Marketing om méér bezoekers naar de Utrechtse binnenstad te trekken, de rol en resultaten van KKU kunnen daarin mogelijk een meer prominente plek krijgen. Veel lees- en kijkplezier bij dit jaarverslag toegewenst, en graag verwelkomen we u ook in 2017 bij een van onze activiteiten.

Eiko Smid
Voorzitter bestuur Kerken Kijken Utrecht

Organisatie

Kerken Kijken Utrecht (KKU) draagt in de maanden juni, juli, augustus en september zorg voor de toegankelijkheid van het kerkelijk cultureel erfgoed van Utrecht voor de inwoners van Utrecht en haar toeristen.

Bezoekers kunnen gratis de belangrijkste monumentale binnenstadskerken van Utrecht bekijken. Ze worden daarbij rondgeleid door vrijwillige gidsen die per kerk een team vormen.

KKU heeft inmiddels 220 vrijwillige gidsen die in de zomer actief zijn. Deze openstelling van de kerken is begonnen in 1982, nadat de grootschalige restauratie van veel monumentale binnenstadskerken was voltooid.

KKU ressorteert onder de STABU, de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht. Kerken Kijken Utrecht is een cultuurhistorisch project: bij KKU ligt de nadruk op de architectuur, de kunsthistorische aspecten van het kerkgebouw, het interieur en de voorwerpen die er zijn aan te treffen. De religieuze kant van de kerken wordt bewaakt door de kerkbesturen en kerkbeheerders. Ook zorgt de contactgroep 'Kerk in de City' voor informatie, bijvoorbeeld door het verspreiden van folders over vieringen, concerten en dergelijke.

folders KKU 2016

Openingstijden van de kerken

De meeste kerken openen het seizoen op of direct na 1 juli. Traditiegetrouw eindigde het KKU-seizoen op Open Monumentendag, dit jaar op zaterdag 10 september.

Niet alle kerkgebouwen waren gedurende het gehele seizoen open. Zo waren bijvoorbeeld enkele kerken eind augustus gesloten in verband met het Festival Oude Muziek.

In twee kerken werd dit jaar tijdens het seizoen een grootschalige verbouwing uitgevoerd. Voor de Gertrudiskathedraal betekende dit dat de kerk het hele seizoen gesloten bleef. Tijdens de verbouwing in de Augustinuskerk bleef de kerk open voor bezoekers ondanks het bouwstof, de bouwgeluiden en de steigers rond de kerk. Aan het eind van het seizoen is er een deel van het plafond naar beneden gekomen. Gelukkig is er niemand gewond geraakt. De kerk blijft wegens restauratie van het plafond mogelijk tot eind 2017 voor iedereen gesloten.

Door krapte in het aantal gidsen bleef de Doopsgezinde kerk gesloten op de dinsdagen en de Catharinakathedraal op de donderdagen. Voor de meeste kerken gold echter dat ze open waren van dinsdag t/m zaterdag in de (late ochtend en) middag. De Jacobi- en Nicolaïkerk waren ook zondagmiddag open.

De Domkerk is zeven dagen per week geopend.

Teams van gidsen

Elke deelnemende kerk heeft een vast team van gidsen, geleid door één of meerdere teamleiders. Het bestuur onderhoudt de contacten met deze team(leider)s. Tweemaal per jaar organiseert Gea Rodermond een overleg tussen bestuur en teamleiders.

In 2016 waren onderstaande kerken en teamleiders bij KKU betrokken:

Kerk	Teamleider(s)
St Augustinuskerk	Heinz Spijksma en Rixt van de Voorde
St Catharinakathedraal	Mieke Kapteijn en Loek van Lon
Doopsgezinde kerk	Mariet Peddemors, Ineke Akkerman en Marga Hofman
Geertekerk	Wim van Vugt en Wil van Rijswijk
Ste Gertrudiskathedraal	Dideric Baartman
Jacobikerk	Korneel Aschman en Sjoerd de Boer
Janskerk	Yvonne Ast en Peter van de Coolwijk
Lutherse kerk	Loes Koster en Bertje Grotenhuis
Nicolaïkerk	Kees Kooij en Arthur van der Hurk
Pieterskerk	Gea Rodermond en Nel van de Ridder
St Willibrordkerk	Jaap Oosterhoff en Ria van der Zwan

Gidsencoördinator

Gea Rodermond heeft afscheid genomen als gidsencoördinator. Zij heeft jarenlang de aanname en begeleiding van nieuwe gidsen georganiseerd. Tijdens de openingsbijeenkomst heeft het bestuur haar hiervoor hartelijk bedankt.

De functie is overgenomen door Dideric Baartman. Samen met bestuurslid Koos Drost heeft hij dit jaar de sollicitatieprocedure voor nieuwe gidsen voor zijn rekening genomen.

In het kader van de professionalisering van KGU is er ook gewerkt aan een vrijwilligersovereenkomst voor nieuwe gidsen. Hierin worden verwachtingen en verantwoordelijkheden verwoord en afspraken tussen de vrijwilliger en KGU-organisatie.

We zijn blij met het resultaat. Bij de nieuwe gidsen die dit jaar aangenomen zijn, is gepolst hoe zij denken over zo'n overeenkomst. Daaruit bleek dat zij het initiatief toejuichen.

Vanaf 2017 zal de overeenkomst in werking treden voor de nieuwe gidsen.

Verdeling van het aantal gidsen over de kerken

Augustinus	12
Catharijne	12
Doopsgezinde	23
Geerte	22
Gertrudis	19
Jacobi	26
Jans	14
Lutherse	12
Nicolai	19
Pieters	26
Willibrordus	34
totaal	219

In dit overzicht zijn de gidsen van de Domkerk niet meegerekend.

Opening seizoen 1 juli 2016 in de Jacobikerk

De voorzitter, Eiko Smid, opende de bijeenkomst en als eerste verwelkomde hij de nieuwe gidsen. Vervolgens gaf hij aan dat de geplande sprekers, de heren Engelbregt en Terlingen wegens ziekte het geplande programmadeel niet konden verzorgen.

De bezoekersaantallen van vorig seizoen werden genoemd en gememoreerd werd dat het panelenproject in de kerken naar tevredenheid is afgerond.

Vervolgens hield het bestuurslid Angelike van Erp een korte inleiding op het jaarthema: *Symbolen, dragers van betekenis*.

Als stand-in voor de heren Engelbregt en Terlingen verzorgde Henk Jansen de presentatie over de maquettebouw van de historische kerken in Utrecht. Eerst konden de aanwezigen naar een korte film over beide heren kijken.

De heer Engelbregt was met deze hobby als kind begonnen. Later werd zijn partner Terlingen ook door deze passie gegrepen.

Zij hebben altijd schaalmodellen van niet meer bestaande situaties gebouwd. Henk las vervolgens de door beide heren opgestelde

voordracht voor. Hij merkte daarbij o.a. op dat beide heren geen bouwkundige of cultuurhistoricus zijn, maar natuurwetenschappers.

Na de bouw van de maquette van de Utrechtse Domkerk en andere Utrechtse middeleeuwse kerken werd hen in 2008 door de Utrechtse archivaris Kaj van Vliet gevraagd een model te bouwen van de Utrechtse St. Paulusabdij. In 2010 was het model gereed en verscheen er ook een boek over de abdij, voorzien van foto's van de maquette. De Paulusabdij is gelijktijdig gebouwd met de romaanse Pieterskerk en Janskerk in opdracht van Keizer Koenraad II. De modellen stonden tot 10 september centraal in een tentoonstelling in het Catharijne Convent.

Het verhaal werd afgerond met de toezegging dat alle gidsen het fraaie boek uit 2010 over de Paulusabdij als cadeau vanuit de gemeente Utrecht zullen krijgen als waardering voor hun inzet.

Gids Sjoerd de Boer begon zijn bijdrage met de mededeling dat de orgelpijpen van de Paulusabdij in het orgel van de Jacobikerk zijn terecht gekomen. Vervolgens vertelde hij over de kleine vloerstenen van 42 bij 42 cm die volgens hem ten onrechte grafstenen werden genoemd. Het was hem opgevallen dat een aantal van deze kleine stenen precies een ring kunnen vormen om de grote grafstenen. Hij stelde dat ze op die manier ook ooit gebruikt zijn. Zijn betoog werd geïllustreerd met fraaie foto's van de vloerdelen.

Vervolgens werd het woord gevoerd door wethouder Kees Geldof. Hij opende officieel het 34^e seizoen van Kerken Kijken. Hij sprak met waardering over het panelenproject en het jaarthema. De bezoekersaantallen vond hij indrukwekkend en hij bracht ook het belang van openstellingen buiten het seizoen onder de aandacht. De wethouder besloot met de leuze 'Utrecht maken we samen' en hij dankte onze 200 vrijwilligers voor hun bijdrage.

De voorzitter rondde de bijeenkomst af met een woord van dank aan Gea Rodermond voor haar werk bij de werving van nieuwe gidsen. Verder dankte hij de Jacobikerk voor haar gastvrijheid en wenste hij de aanwezigen een goed seizoen toe.

Sluiting seizoen 30 september 2016 in de Pieterskerk

Voorzitter Eiko Smid opende de bijeenkomst en sprak zijn tevredenheid uit over de bezoekersaantallen van afgelopen seizoen. Verder besteedde hij kort aandacht aan de sluiting van de St.Gertrudiskathedraal, de Kerkenvisie van de gemeente Utrecht, en het aangekondigde vertrek van Caroline Spierings. Hij dankte de Pieterskerk voor haar gastvrijheid en verwelkomde de gastsprekers.

Vervolgens leidde Angelike van Erp de 17-jarige gitarist Ruben Silva Kas in. Ondanks zijn jeugdige leeftijd heeft hij al vele prijzen in de wacht gesleept. Zijn spel was van zeer hoge kwaliteit en kwam goed uit in de Pieterskerk. Het was doodstil tijdens zijn optreden.

Jacques Dorleijn van de Eglise Wallone vertelde iets over het verleden en heden van deze kerkelijke gemeenschap. Een schenking uit de achttiende eeuw is de financiële basis voor onderhoud van de Pieterskerk en bekostiging van de predikant. De kerkdiensten vinden niet meer in de kerk zelf plaats, maar in de dekenkapel.

Arie Noordermeer, secretaris van het Utrechts Klokkenluiders Gilde had een boeiend verhaal over de 58 luidklokken in de Utrechtse binnenstad. 18 klokken dateren uit de vijftiende en zestiende eeuw. Het Gilde luidt er 33 met de hand. Er vinden ongeveer 1000 luidingen per jaar plaats op 9 verschillende plekken door 80 leden van het Gilde. Zijn verhaal werd niet alleen ondersteund door beeldmateriaal maar ook door geluidsfragmenten. Het laatste gaf een extra dimensie aan de voordracht.

Vervolgens blikte voormalig gids Hans Baars terug op de bijna tien jaar die Caroline Spierings voor KKKU gewerkt heeft. Hij memoreerde de roerige tijden binnen het bestuur toen Caroline in dienst kwam.

Ze kreeg te maken met een nieuw bestuur en moest alles zelf op de rails zetten.

Ze maakte haar eerste poster door haar kinderen op elkaars schouder te laten klimmen aan de buitenkant van een kerkraam, zodat de bovenste naar binnen kon kijken. Hans vatte het tot slot samen: 'betrokken, menslievend en een netwerker'.

Vervolgens vulde de voorzitter de dankwoorden nog aan met 'flexibel en van alle markten thuis'. Hij memoreerde ook nog het panelenproject, waar Caroline erg veel eigen tijd in heeft gestopt.

Daarna gaf Ruben Silva Kas nog een staaltje van zijn kunnen, sloot Eiko Smid het seizoen door het luiden van een minierklokkje en was het tijd om te gaan genieten van een hapje en een drankje.

Excursie

Dit jaar was de bestemming Breda.

Het organisatiecomité bestaande uit Koos Drost, Heinz Spijksma en Stephan Vollenberg heeft een mooie dag georganiseerd.

Het begon op 10 oktober al vroeg op het Jaarbeursplein. De opstaptijd was een half uur vervroegd naar 08.45 uur. Drie dagen eerder was gebleken dat de Merwedeburg gerepareerd moest worden en er voorlopig geen vrachtwagens of bussen overheen mochten rijden.

Dat betekende voor ons een half uur extra reistijd. Achteraf was dat helemaal niet erg, want tegen de tijd dat we aankwamen in Breda, had Stephan Vollenberg ons helemaal bijgepraat over de geschiedenis van de Koninklijke familie. Breda speelt daarin een belangrijke rol.

Na aankomst in Breda begonnen we met koffie in de Waalse Kerk. De beheerder vertelde over de geschiedenis van de kerk en de rol van het koningshuis en van de begijnen.

De groep werd opgedeeld om in kleine groepjes, onder leiding van een van onze eigen gidsen, de omgeving te gaan bekijken: het Begijnhof, park het Valkenberg, de KMA.

De ene groep maakte een wat langere wandeling dan de andere, maar tussen de middag verzamelde iedereen zich bij restaurant Popocatepetl. Daar stond een uitstekend lunchbuffet voor ons klaar met, uiteraard, voor iedereen een kroket. De tomatensoep was pittig Mexicaans gekruid.

Daarna stond er een rondleiding door de Grote Kerk van Breda op het programma. De gidsen van het Gilde van Breda verzorgden de rondleidingen. De gidsen wisten ons veel te vertellen over de kerk en de relatie met het koningshuis. Ze waren verbaasd toen ze merkten dat we over het koningshuis al helemaal bijgepraat waren door Stephan Vollenberg.

Eén groep bezocht de toren en de kapconstructie boven de gewelven.

De rest van de middag kon iedereen op eigen gelegenheid nog meer van Breda gaan zien. Of vast teruggaan naar Popocatepetl waar de drankjes al klaar stonden.

Om 18.00 uur heeft de buschauffeur iedereen weer afgezet op het Jaarbeursplein. Het was een geslaagde dag, mede doordat het weer ons die dag bijzonder gunstig gezind was.

Het is leuk om te zien dat iedereen genoten heeft. Een van de deelnemers schreef: 'Gisteren heb ik ongelooflijk genoten van ons uitstapje naar Breda en voel dan ook de behoefte om mijn genot te delen met het organisatiecomité. Het was leuk en prima georganiseerd en met zo'n gidsengroep is gezelligheid bijna gegarandeerd. Kortom: hartelijk bedankt voor de fijne dag'.

Jaarthema: 'Symbolen, dragers van betekenis'

Deze zomer heeft KKU zich laten inspireren door het thema voor Open Monumenten Dag, 'Symbolen en Iconen'.

Voor de kerken is dat vertaald naar: 'symbolen, dragers van betekenis'.

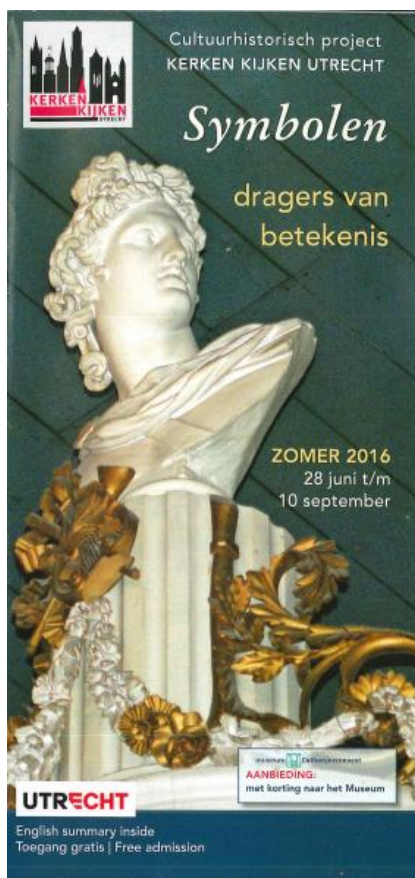
De teamleiders van de kerken is gevraagd een voor hun kerk belangrijk symbool te noemen. De meeste kerken vonden meerdere symbolen belangrijk genoeg om te noemen. In de folder is één symbool per kerk opgenomen en worden de symbolen kort behandeld. In de kerken zelf is een uitgebreidere schriftelijke toelichting aanwezig.

De variatie in symbolen was groot.

Sommige symbolen refereerden direct aan de naam van de kerk zoals de sleutels in de Pieterskerk, de schelp voor de Jacobikerk, het door een pijl doorboorde hart van Augustinus.

Andere symbolen hadden vooral te maken met de geloofsbeleving: de zwaan als symbool voor Luther, het lam met kruisvaan als symbool voor Johannes de Doper, de opengeslagen bijbel in de Nicolaïkerk, de zon met 12 stralen als symbool voor 'eenheid in verscheidenheid', de paasicoon in de Domkerk als symbool van Christus' afdaling in het dodenrijk en de pelikaan in de Willibrordkerk staat symbool voor de redding van erfzonde.

De Catharinakathedraal koos voor de eigen vredeskapel als symbool voor verzet en overwinning op het kwaad, de Geertekerk voor de God Apollo als symbool voor de relatie tussen godsdienst en cultuur.

Bijzonderheden uit de kerken, een willekeurige selectie

Nicolaïkerk

Op de website www.tripadvisor.nl kunnen bezoekers hun opmerkingen achterlaten over de plaatsen die zij bezocht hebben. Over de Nicolaïkerk is er te lezen: 'Mooie protestante kerk gelegen in het museumkwartier. Imposant orgel en heel leuk om een werkende torenklok te zien welke in de kerk staat. Ook de tuin achter de kerk is een bezoekje waard'.

Catharinakathedraal

Op de website www.tripadvisor.nl is het volgende te lezen: 'Aardige kerk om even binnen te gaan. De Gotische plafondschilderingen vallen het meeste op. Maar ook een beeld van Jozef is wel uniek, want dat zie je niet vaak'.

Pieterskerk

Op 13 april 2016 is op 98-jarige leeftijd overleden Henk Vesseur. Hij was al enige jaren de oudste gids binnen KGU en gids in het Nederlands, Frans, Engels en Duits.

Degenen die al wat jaren gidsen hebben hem gekend als een zeer vriendelijk persoon die veel wist en het graag overbracht. Een bèta-mens die zijn talen uitstekend sprak en die nog gids was toen hij al ver in de negentig was. Voor hem zijn indertijd de 'halve dagen'gidsen ingevoerd.

Janskerk

De Janskerk was deze zomer 37 dagen voor KGU beschikbaar. Door nogal wat wijzigingen in de verhuur en twee uitvaarten was het lastig een rooster te maken, te meer daar de beschikbaarheid van de gidsen wisselend was. De stijgende leeftijd laat zich gevoelen evenals de reistijd, die voor sommigen bezwaarlijker wordt. Aan inzet schort het de collega's echter niet.

Ook dit jaar weer veel buitenlanders, met de Spanjaarden en Italianen vooraan. Veel jonge Aziatische bezoekers kwamen even kijken omdat zij toch in de buurt waren vanwege de Summerschool van de Universiteit met het kantoor pal naast de kerk.

Van vele bezoekers mochten wij waarderende woorden over het project Kerken Kijken vernemen. De interesse voor de kerk, de bouw en de geschiedenis blijft hartverwarmend. Dat daarnaast ook toevallig binnenlopende passanten onder de indruk raakten – 'Dat wij hier in Utrecht zo iets moois hadden wist ik eigenlijk niet' – was evenzeer een opsteker.

Augustinuskerk

Door de restauratie van de kerk begon dit seizoen bizar: het gebouw was ingepakt in houten steigerplanken, het voelde aan of je werkte in een kolenmijn. En het zou nog beroerder worden, op een bepaald moment zaten onze gidsen in een stofwolk door schuurwerkzaamheden, om maar niet over de herrie te spreken.

Dat was het moment waar we besloten om in te grijpen.

De planning werd dusdanig veranderd, dat we alleen nog maar als gids optraden op die momenten dat er gegarandeerd geen werkzaamheden plaatsvonden.

Waarom was de restauratie eigenlijk nodig? Nou, het dak lekte, op heel wat punten was sprake van houtrot. De fundering vertoonde gebreken waardoor forse scheuren ontstonden.

De oplossing werd gevonden in het vernieuwen van de gehele dakbedekking. Tevens werd een zware horizontale balk gestort om het gebouw te ondersteunen en werden de nodige houten onderdelen vervangen en werd er geschilderd.

Door de restauratie stonden de bezoekersaantallen onder druk, ze zakten in.

Onze aanpak, alleen openblijven waar mogelijk, heeft succes gehad.

We hebben nu 2408 mensen mogen ontvangen, natuurlijk minder dan in 2015.

Als je erbij bedenkt dat we deze periode 22 dagen hebben moeten sluiten ga je anders over dat getal denken. Gemiddeld ontvingen we 73 mensen per dag.

Indien we de normale openingsduur aan hadden gehouden, zouden we boven de 4000 bezoekers zijn geëindigd.

Een goed idee was het zorgen voor stemmige achtergrondmuziek, goed gedaan Rinus Schrauwen! Ook de informatieborden waren een gouden greep, ze werden goed bekeken.

Heinz Spijksma

St. Catharinakathedraal

Een van de speciale plekken in deze kerk is de Vredeskapel, ingericht in 1971 ter nagedachtenis aan Kardinaal de Jong. Hij was voor Rooms Katholieken in WO II een belangrijk leider en icoon van het verzet. In deze kapel hangt een bronzen kruis met een kroon als symbool van het verzet en van de overwinning op het kwaad van de oorlog – gesymboliseerd door de draak onder het kruis.

Leo Raaij

Domkerk

In de Domkerk zijn vele symbolen en iconen terug te vinden. Een van de opvallendste is wel de moderne Paasicoon, in 1987 gemaakt door Else Steenberg. Deze icoon van Christus' afdaling in het dodenrijk is in de oosters-orthodoxe kerk dé Paasicoon.

In de Domkerk is een route uitgezet met informatie over de vele andere symbolen.

St. Augustinuskerk

De heilige Augustinus wordt meestal afgebeeld als bisschop met een brandend hart doorboord met een of drie pijlen en een boek. In zijn boek *Confessiones* uit zijn geloof door de zin: 'U hebt mijn hart verwond met uw liefdespijlen'.

Engelbert Seye

Nicolaïkerk

Hier ligt het accent deze zomer op de symbolen van het christelijke geloof. Zoals de opengeslagen bijbel op de preekstoel in het midden van de kerk. Symbolisch voor: 'het woord van God is altijd toegankelijk'. In de kerk vindt u meer informatie over de betekenis van bijvoorbeeld het kruis, de paaskaars en het doopvont.

Arthur van der Hark

Pieterskerk

De Pieterskerk is gewijd aan de apostel Petrus. Hij wordt meestal afgebeeld met een of meer sleutels. De sleutels staan soms naast elkaar, maar zijn soms ook gekruist afgebeeld. Ze staan symbool voor de sleutel van de hemel en van de aarde die Petrus van Jezus kreeg. In de kerk zijn deze sleutels op verschillende plekken terug te vinden.

Marjan Schuur

Doopsgezinde kerk

Een symbool dat in de Doopsgezinde kerk gebruikt wordt, is de zon met twaalf stralen. In welke richting gaan de stralen? Naar het centrum of juist naar buiten, de wereld in? Alle stralen zijn verschillend, geen enkele vorm is gelijk aan de andere. Dat staat voor 'eenheid in verscheidenheid', zoals deze geloofsgemeenschap bestaat uit een veelvormige groep gemeenten die samenkomen rond het ene centrum.

Lidwien Mol

Museum Catharijneconvent

Een kinderengel zit op de rand van Jezus' grafombe. Het engeltje is gekleed in een albe, het traditionele ondergewaad van katholieke geestelijken. De puntige, groene vleugels van dit engeltje vallen op. Ze zijn slank, spits en veren pieken naar buiten. Vanaf het begin van de 15^e eeuw komen kinderengelen voor op kunstwerken. Zij staan symbool voor zuiverheid en vroomheid. Deze kinderengel is onderdeel van het wereldberoemde Middellijs altaarstuk, gemaakt in Middelrijn of Westfalen rond 1410.

Klaas de Vries

Kinderen in de kerk

Ook dit jaar waren er weer zoekplaten in de kerken aanwezig. Hiervoor zorgden Petra Gerritse en Rixt van de Voorde.

Aan de hand van tekeningen konden kinderen op zoek gaan naar bijzondere objecten en afbeeldingen in de verschillende kerken. Op de voorkant van de zoekplaat staat een tekening (kleurplaat) van Dick Bruna, voorstellende nijntje met kerk.

Voorafgaand aan de Open Monumentendag werd op vrijdag 9 september de Open Monumenten Klassendag gehouden. Leerlingen uit de hoogste klassen van het basisonderwijs gaan tijdens de lesdag op bezoek bij een monument. In Utrecht was het de 7^e keer dat deze klassendag gehouden werd en er deden dit jaar in totaal zo'n 520 scholieren mee.

Monumenten zitten barstensvol verhalen. Uit de reacties van leerlingen blijkt dat zij die verhalen, in combinatie met een bezoek aan het monument, reusachtig interessant vinden: alsof je de geschiedenis kunt voelen en aanraken! Het is een prachtige manier om jongeren kennis te laten maken met monumenten.

De Pieterskerk ontving op de Open Monumenten Klassendag diverse schoolklassen van verschillende basisscholen. Ze zongen Gregoriaans in de crypte onder leiding van de beheerder, Katrijn Kuypers. Daarnaast gingen ze op zoek naar mooie letters van hun eigen naam op grafstenen en maakten daarvan afdrukken op papier (*grave rubbing*). Ook kregen ze een rondleiding en na afloop vertelden de leerlingen waarom zij dachten dat de Pieterskerk een monument is.

De leerlingen en begeleiders waren enthousiast. Hopelijk kan in de toekomst ook in andere kerken deze Open Monumenten Klassendag georganiseerd worden.

Aanmelding en indeling van nieuwe gidsen

Om nieuwe gidsen te werven werden op veel plaatsen in de stad flyers verspreid en er stond een oproep in het AD Utrechts Nieuwsblad, het Stadsblad en op de website van de Vrijwilligerscentrale Utrecht. Ook in de etalage van de Vrijwilligerscentrale hing de advertentie op een prominente plaats. Er werden informatiebijeenkomsten georganiseerd voor degenen die zich aangemeld hadden, gevolgd door een instructiebijeenkomst en een gidsentraining in de Domkerk. Uiteindelijk konden 5 nieuwe gidsen geplaatst worden in verschillende KKU-kerken.

UTRECHT

Kerken Kijken Utrecht zoekt vrijwilligers

Kerken Kijken Utrecht zoekt nog vrijwilligers die tijdens de zomermaanden als gids in de elf monumentale binnenstadskerken willen helpen. De cultuurhistorische organisatie zoekt mensen die meer willen weten over kerkgebouwen en hun geschiedenis, die het leuk vinden in een team te werken en een gastvrije instelling hebben.

*Aanmelden of meer informatie via
de mail: kooijktr@xs4all.nl of
online via kerkenkijken.nl*

Oproep AD 20 mei 2016

Gidsenprogramma

Tijdens de drie zomermaanden zijn onze gidsen druk met hun bezoekers in de kerkgebouwen. Maar buiten het KKU-seizoen worden er activiteiten voor de gidsen georganiseerd.

Over de opening en sluiting van het seizoen, alsmede over de excursie, leest u elders in dit jaarverslag meer.

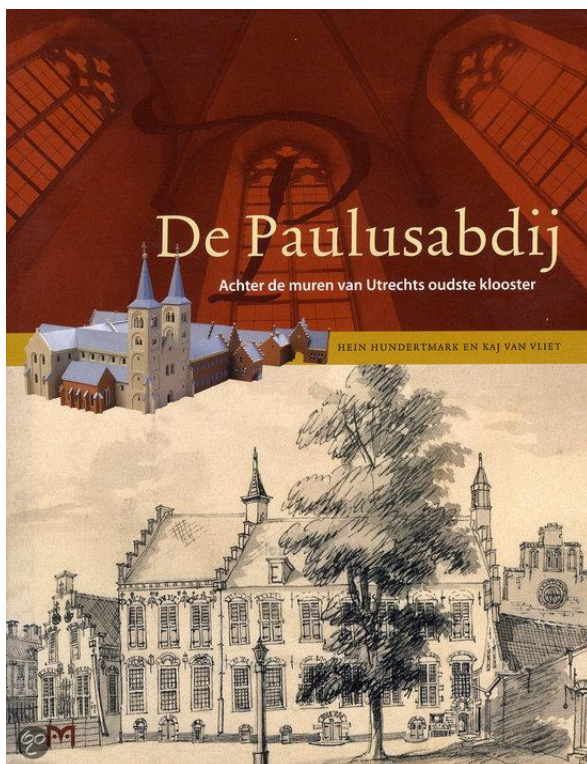
Ook is er voor de gidsen een winterlezing georganiseerd.

Op 18 maart 2016 heeft Richard de Beer, consultant en conservator in het Museum Catharijneconvent en gespecialiseerd in het oud-Katholieke erfgoed, een lezing gegeven over de vele bijzondere paramenten (liturgische voorwerpen die van textiel gemaakt zijn) in de Gertrudiskathedraal.

Het was ook de laatste mogelijkheid om nog even rond te kijken in de Gertrudis voordat de kerk zou sluiten voor een grootscheepse restauratie van het naastgelegen gebouw 'In de Driehoek'.

Dit jaar hebben alle gidsen het boek *'De Paulusabdij. Achter de muren van Utrechts oudste klooster'* van H. Hundertmark, en K. van Vliet' gekregen van de gemeente Utrecht als dank voor hun belangeloze inzet voor KKU.

Het cadeau viel in goede aarde zoals te lezen is in onderstaande reactie: 'Door een operatie en wat andere ongemakken waren wij niet in staat u eerder hiervoor hartelijk te bedanken. Bij deze willen wij dat alsnog doen en vinden het een prachtig geschenk'.

Utrechtse visie religieus erfgoed

De Utrechtse Raad had gevraagd een toekomstperspectief met betrekking tot de toekomst van het religieus erfgoed op te stellen en in juli is de 'concept visie religieus erfgoed' ambtelijk door wethouder Geldof aangeboden aan de gemeenteraad in Utrecht.

In november werd er een raadsinformatiebijeenkomst belegd, waar iedereen kon reageren en vragen van gemeenteraadsleden kon beantwoorden. Namens KKU voerde Eiko Smid het woord. Hij gaf aan dat KKU graag wil meedenken met Toerisme Utrecht over de versterking van het toeristisch potentieel in de zomer en verruiming van de mogelijkheden in de winter. Ook kiest KKU voor het behoud van gratis toegang tot de kerken.

Alle documenten met betrekking tot de kerkenvisie en de raadsinformatie-avond vindt u op <https://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=utrecht&agendaId=1008&FoundIDs=&year=2016>

In de pers werd verschillende keren gereageerd op de Kerkenvisie. O.a. door Henk Jansen in 'Kerk in de stad' van september 2016. Hieronder een gedeelte uit dit artikel.

'Onlangs was er in de lokale media de nodige aandacht voor de optie van het heffen van entree voor bezoekers aan met name de Domkerk. De aanleiding was een passage in het concept van de Visie op religieus erfgoed, de Kerkenvisie, van de gemeente Utrecht. Dit deel van de Kerkenvisie gaat echter vooral over toeristisch bezoek aan de monumentale kerkgebouwen in de stad. Want dit zogenaamde toeristisch potentieel is momenteel weer actueel. Kerken Kijken Utrecht werkt op dit moment samen met de gemeente Utrecht en met Toerisme Utrecht om het toeristisch bezoek aan het kerkelijk erfgoed te vergroten. De aanleiding is niet alleen de gemeentelijke Kerkenvisie, maar ook de opdracht aan Toerisme Utrecht om verder te werken aan de promotie van de rijke cultuurhistorie van de stad. Het gaat dan om het erfgoed in het algemeen, maar voor Utrecht als kerkenstad bij uitstek neemt het religieus erfgoed daarbij een belangrijke plaats in. De gemeente Utrecht gaat in het begin juli verschenen concept van de Kerkenvisie in op de toeristische mogelijkheden voor de kerkgebouwen, met name die in de binnenstad. Samenwerking met andere organisaties om het toeristisch potentieel te verkennen is daarbij essentieel.

Los van de kwestie van entreeheffing is het een uitdaging om toeristen kennis te laten maken met de enorm rijke cultuurhistorie van de stad. De grootste toeristische trekker onder de kerkgebouwen, de Domkerk, zit al jaren in de lift. De kerk trok in het afgelopen jaar ruim 370.000 toeristische bezoekers. Kerken Kijken heeft momenteel bijna 60.000 bezoekers in de andere kerken, alleen al gedurende de zomermaanden. De vraag is nu hoe de bezoekers van de Domkerk ook de weg naar de andere interessante kerkgebouwen weten te vinden. Het cultuurhistorische project Kerken Kijken Utrecht werkte de afgelopen jaren al aan verbetering van het toeristisch 'product', want ook dat dient te gebeuren. Voor bezoekers uit binnen- en buitenland zijn informatiepanelen aangebracht in alle deelnemende kerken. In twee talen, Nederlands en Engels (en in de Pieterskerk ook in het Frans), wordt de geschiedenis van de kerk op een toegankelijke manier toegelicht. Daarnaast wordt de openstelling steeds verder verruimd, door niet alleen in de zomer, maar ook in andere delen van het jaar de gebouwen open te stellen'.

Samenwerking met Museum Catharijneconvent

De jarenlange samenwerking tussen KKU en Museum Catharijneconvent (MCC) is ook in 2016 voortgezet.

De samenwerking bevordert de belangstelling van gidsen en kerkbezoekers enerzijds en museumbezoekers anderzijds voor elkaars gebouwen, projecten en tentoonstellingen.

Wederzijdse verspreiding van folders – zomerthema, exposities enz. – speelt hierin een rol. Het MCC had weer een eigen pagina in de zomerbrochure, met een aanbieding plus de aankondiging van de tentoonstelling 'de zomer van Herman Pleij'.

De gidsen van KKU zijn standaard uitgenodigd voor de –voor hen gratis– lunchlezingen. Velen hebben hiervan gebruikgemaakt.

Het is de bedoeling ook bij het Museum Catharijneconvent informatiepanelen te plaatsen. Het MCC draagt hieraan ook zelf financieel bij.

Museum Catharijneconvent is gevestigd in een sfeervol klooster in het centrum van Utrecht. In dit nationale museum voor christelijke kunst, cultuur en geschiedenis kunt u het hele jaar door genieten van schitterend goud en zilver, schilderijen van grote meesters, relieken, beelden en eeuwenoude manuscripten.

AANBIEDING Op vertoon van deze folder ontvangt u tijdens *Kerken Kijken Utrecht 2016* van 28 juni t/m 10 september de tweede toegangskaart gratis voor Museum Catharijneconvent.*

*Niet geldig in combinatie met de Museumkaart en andere kortingsacties.

De zomer van Herman Pleij

8 juli t/m 4 september

Deze zomer krijgt professor dr. Herman Pleij de kans om, geheel naar eigen inzicht, een tentoonstelling in Museum Catharijneconvent te maken. Hij maakte hiervoor een keuze uit de collectie middeleeuwse topstukken. Met thema's als 'naakte waarheid', 'bloody as hell' en 'mooie Maria's' belooft *De zomer van Herman Pleij* een waar spektakel te worden. Door zijn persoonlijke verhalen en oog voor detail neemt hij bezoekers mee op een verrassende reis. U ontmoet bijvoorbeeld de Mona Lisa van het Catharijneconvent, met haar ingetogen glimlach. 'Lachen was verboden binnen de kerk. Lachen was gevaarlijk en gaf blijk van controleverlies. Maar de verstilde glimlach van de maagd Maria was wel toegestaan.

Mike Bink

Ruben de Heer

Ruben de Heer

Bezoekersaantallen

Bezoekersaantallen zomerseizoen 2016

	Augustinus	Catharina	Doopsgezinde	Geerte	Gertrudis	Jacobi	Jans	Lutherse	Nicolai	Pieters	Willibrord	totaal
Stad Utrecht	743		1436	434			866		nvt			3.479
Provincie Utrecht	496		1399	255			741		nvt			2.891
Stad en prov. Utrecht	nvt							933	1715	1247		3.895
Rest Nederland	520		1494	574			910	2347	1577	2098		9.520
België	78		84	18			139	70	36	181		606
Duitsland	84		91	26			179	103	88	163		734
Groot-Brittannië	141		134	48			162	100	88	119		792
Frankrijk	48		41	22			122	31	37	140		441
Spanje	76		61	27			253	91	61	278		847
Italië	58		66	39			181	156	50	488		1.038
Oost Europa	17		26	28			82					153
Rest Europa	28		56	24			104	134	39	216		601
Andere werelddelen	92		167	74			250	85	119	186		973
Niet gespecificeerd		6496		358	568	3200	1245	488	1827	1851	*8396	24.429
Totaal	2.381	6.496	5.055	1.927	568	3.200	5.234	4.538	5.637	6.967	8.396	50.399
Aantal dagen	33	43	44	39	1	56	37	46	54	49	46	
Gemiddeld aantal bezoekers per dag	72	151	115	49	568	57	141	99	104	142	183	
Open Monumentendag	336	652	530	358	568		1245	488	520	855	950	
Open tuindag										996		

* In de Willibrordkerk is circa 75% van de bezoekers afkomstig uit Nederland en circa 25% uit het buitenland.

Domkerk in KKU seizoen 2015 107.253
 Domkerk in KKU seizoen 2016 105.000
 relatieve afname Dom: 2,1%

KKU-kerken in seizoen 2015 55.127
 KKU-kerken in seizoen 2016 50.399
 relatieve afname KKU-kerken 8,6%

KKU + Dom 2015 162.380
 KKU + Dom 2016 155.399
 relatieve afname KKU + Dom 4,3%

Toelichting

Bij de bezoekersaantallen lijkt de stijgende lijn (even) gestopt te zijn.

Hiervoor is een aantal mogelijke oorzaken aan te wijzen:

- Tijdens het zomerseizoen vond er zowel in de Gertrudiskathedraal als in de Augustinuskerk een grote restauratie plaats. De Gertrudiskathedraal was alleen op Open Monumentendag open voor het publiek.
De Augustinuskerk bleef tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk open voor bezoekers. Dat lukte lang niet altijd door bouwoverlast. Daarnaast stond de gehele gevel in de steigers en was er alleen een kleine toegangsdeur beschikbaar. Dit nodigde niet uit tot extra bezoek.
- In 2015 tijdens en rondom de Tour de France zijn er veel extra bezoekers in Utrecht geweest. Ook de binnenstadskerken hebben dit gemerkt aan een hoger bezoekersaantal.
- Doordat kerken steeds populairder worden als verhuurlocatie voor evenementen, blijven er minder dagen beschikbaar voor bezoekers. Tijdens de vaak besloten bijeenkomsten is de kerk gesloten voor bezoekers van buitenaf.

Kerken Kijken in het winterseizoen

Evenals vorig jaar zijn in het winterseizoen (2015-2016) negen van de twaalf KKU-kerken ook regelmatig open (geweest), vooral op de zaterdag. De Lutherse Kerk, de Doopsgezinde Kerk en de St. Augustinuskerk zijn niet open. De Domkerk is dagelijks open.

Het bestuur heeft voor een handout gezorgd waarop de openstelling van elke kerk vermeld staat. Deze handout ligt ook bij de VVV aan het Domplein.

Bezoekersaantallen winter 2015-2016

Geertekerk	242 bezoekers op 7 zaterdagen
Nicolaïkerk	1361 bezoekers op 8 zondagen
Pieterskerk	2548 bezoekers op alle zaterdagen
Catharinakathedraal	4240 bezoekers op alle zaterdagen
Willibrordkerk	12.400 bezoekers op 80 vrijdagen en zaterdagen

Website www.kerkenkijken.nl

De website werd tot 1 november 2016 beheerd door Caroline Spierings. Na haar vertrek zal Georgette van de Water dit overnemen. Zij zorgt voor de plaatsing van diverse onderdelen, zoals het beheren van de openbare agenda, de nieuwsvoorziening en de informatie. Tevens verzorgt zij de inkomende elektronische post en de verwerking ervan.

De website is een goed hulpmiddel gebleken om de openingstijden van de kerken te vermelden, zodat bezoekers niet voor een gesloten deur komen te staan. Ook de informatie ten behoeve van de gidsen zoals mededelingen voor de opening- en sluitingsbijeenkomst, excursie enz. worden op de website geplaatst.

Gestreefd wordt naar vernieuwing van de site in 2017, in samenspraak met de nieuwe projectcoördinator.

Het is de bedoeling om met een vernieuwde website aantrekkelijker en beter vindbaar te zijn voor bezoekers. Bovendien gaan we ook actiever met social media aan de gang, om zodoende meer bezoekers te genereren.

Drukwerk

Ook is er dit jaar weer een aantrekkelijke folder gemaakt met daarop vermeld het zomerprogramma. Zie verder onder Thema 'Symbolen – dragers van betekenis'. Van deze folder zijn 10.000 exemplaren gedrukt en verspreid, zie de afbeelding op blz. 12.

De vaste brochure, waarin de kerken beknopt worden beschreven en op een binnenstadkaart aangegeven, is in 2016 opnieuw gedrukt. Er zijn drie versies: een Nederlands/Engelse, een Duits/Franse en een Spaans/Italiaanse. De inhoud is hetzelfde gebleven; de voorpagina is vernieuwd. De totale oplage was 60.000.

Ook in 2016 is de Pelgrimspas, een initiatief van 'Kerk in de City', weer uitgereikt aan belangstellenden. Dit is een klein boekje waarin de Utrechtse binnenstadskerken worden voorgesteld en waarin bezoekers stempels van alle kerken kunnen sparen. Bij een vol boekje ontvangen zij een certificaat in de Domkerk. In het seizoen 2016 zijn weer diverse certificaten uitgedeeld aan mensen, die de hele route volbracht hadden. De coördinatie is in handen van Hans Spinder.

Op diverse websites (o.a. www.stadutrecht.nl, www.duic.nl, www.utrechtaltijd.nl) is aandacht besteed het seizoen van Kerken Kijken, een aantal kranten (AD, Stadsblad) heeft erover geschreven en in diverse bladen verschenen artikelen over Kerken Kijken (zoals in het katholieke parochieblad Martinusmagazine, het blad van het Aartsbisdom, Kerk in de Stad van de PGU).

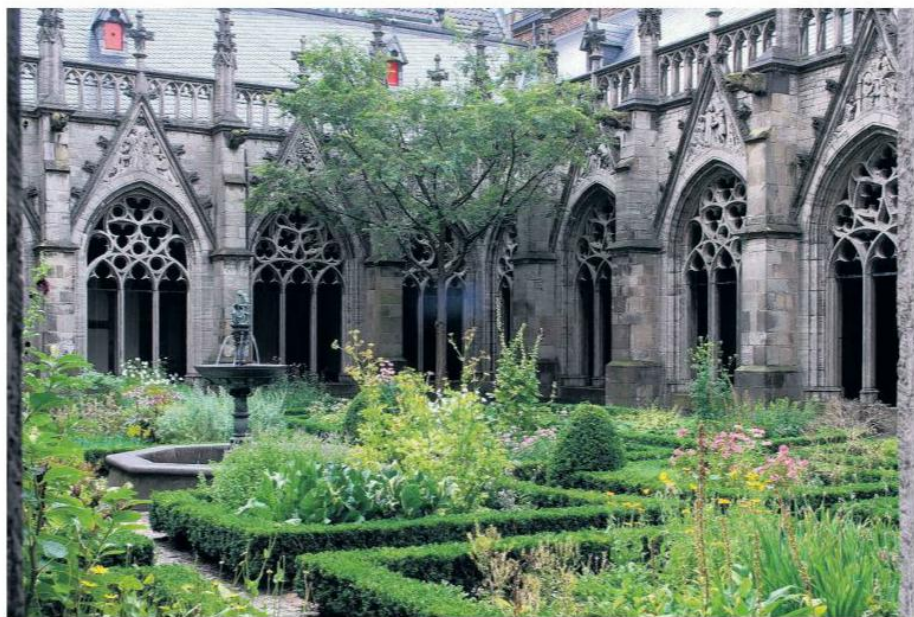
Artikel Stadsblad 29 juni 2016

Ontdek nu de kerksymbolen!

Per jaar trekt het cultuurhistorisch project Kerken Kijken Utrecht meer dan 60.000 bezoekers. Daarbij is de Domkerk nog niet meegerekend, die in dezelfde periode meer dan 100.000 bezoekers trekt. Editie 34 van KKU vindt plaats van 28 juni tot en met 10 september.

UTRECHT - Ruim 200 vrijwilligers zorgen ervoor dat de deuren van 12 kerken in de binnenstad open zijn. Zij leiden de bezoekers rond en laten hen kennismaken met de architectuur- en cultuurgeschiedenis van deze kerkgebouwen. Zowel de toegang als de rondleiding zijn geheel gratis.

Deze zomer staan bij KKU de symbolen in de schijnwerpers. Een symbool is een betekenisdrager, het heeft enerzijds een vorm of representatie, en anderzijds een betekenis. In elke kerk kun je ze vinden. Altijd heeft het iets te maken met het gebouw of het gebruik ervan. Er is een grote variatie in de gekozen symbolen: van de zon met twaalf stralen in de Doopsgezinde kerk tot aan de God Apollo in de Geertekerk, met daar tussenin onder meer de zwaan in de Lutherse kerk en de sleutels

Het pandhof van de Domkerk.

Foto: Maarten Buruma

Pelgrimspas

Doe deze zomer mee aan een 'pelgrimstocht' langs de 12 kerken in de binnenstad van Utrecht. De tocht voert u langs de kerken, die al dan niet een pelgrimstraditie hebben. Het einddoel van deze route is de Domkerk. Heeft u alle kerken bezocht en uw pelgrimspas laten afstempelen dan wacht u bij het einddoel een attentie.

in de Pieterskerk. Deze zomer biedt Museum Catharijneconvent tijdens Kerken Kijken Utrecht een bijzonder kijkje in de geschiedenis van Utrechtse kerken. Aan de hand van acht reconstructiemodellen,

gebouwd door G.M.J. Engelbregt en J.B.A. Terlingen, wordt uitgelegd hoe de kerken, zoals bijvoorbeeld de Nicolaïkerk en de Mariakerk zijn ontstaan, in de loop van de eeuwen veranderd en in sommige gevallen ook weer

verdwenen. Bij de maquettes is een multimediatour ontwikkeld. Hierin nemen de makers u mee langs de historie van de gebouwen en de tot standkoming van de modellen.

De deelnemende binnenstadskerken zijn gedurende het KKU--seizoen doorgaans geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 11.00 tot 16.30 uur. KKU beschikt over een jaarlijkse gemeentelijke subsidie maar is ook afhankelijk van donaties! Meer informatie: www.kerkenkijken.nl

Warm aanbevolen

Open Tuinendag

Vorig jaar waren er bijna 1700 bezoekers op de Open Tuinendag in Utrecht. Zowel tuinen in de zuidelijke als in de noordelijke binnenstad zijn te bezichtigen.

Naast een aantal vaste parels zijn ook niet eerder opengestelde tuinen in de route opgenomen. In totaal nemen rond de 50 ruïnen en pandhoven deel.

Zaterdag 2 juli, 10.00-17.00 uur, Open Tuinendag, voorverkoop Toerisme Utrecht, Damplein 9, Utrecht.

Kerken Kijken in de binnenstad

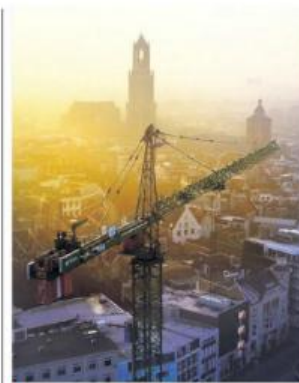
Voor de 34ste keer openen twaalf monumentale kerkgebouwen in de binnenstad in de zomer hun deuren, in het kader van het project Kerken Kijken Utrecht. In de kerken zijn korte beschrijvingen van de bezienswaardigheden aanwezig. Ook geven gidsen er de hele dag door rondleidingen. Thema dit jaar zijn symbolen. Meer informatie: kerkenkijken.nl. **Van 28 juni t/m 10 sept, dinsdag t/m zaterdag**

11.00-16.30 uur, Utrechtse binnenstad

Stadsgezichten

In het Utrechts Archief tonen tien fotografen op de expositie Stadsgezichten hoe Utrecht de laatste jaren groeide. Utrecht verandert in rap tempo. Er wordt gebouwd in het stationsgebied, het water is terug in de Catharijnesingel en stadsdelen Leidsche Rijn en De Uithof gaan op de schop.

Tot 2 oktober, di t/m vr 10.00-17.00 uur, zaterdag en zondag 12.30-17.00 uur, Hamburgerstraat 28, Utrecht.

▲ Tentoonstelling Stadsgezichten. FOTO UTRECHTS ARCHIEF

dag en zondag 12.30-17.00 uur, Hamburgerstraat 28, Utrecht.

Carnaval des animaux

Als onderdeel van het door haar lang geleide Internationaal Kamermuziek Festival speelt Janine Jansen als eerste violiste met vrienden aanstaande zondag *Het carnaval der dieren* van de Franse componist Saint-Saëns. Het muziekstuk is een ode aan dieren en musici, met tekst van Toon Tellegen en staat onder de regie

Ravage in de Augustinuskerk

Vandalen hebben een ravage aangericht in de Augustinuskerk aan de Oudegracht. Niet alleen zijn er deuren opengebroken, ook zijn er Bijbels verscheurd en is een pas gerestaureerd processiekruis vernield. De vernielingen vonden plaats in de nacht van donderdag op vrijdag, zo meldt [AD Utrechts Nieuwsblad](#).

De regionale krant sprak met pastoor Ton Huitink. 'Er zat een trapeleuning los, laden en kastdeuren waren opengetrokken en geforceerd en er lag een kapot gescheurde bijbel in een steegje naast de kerk.' De schade zou oplopen tot in de duizenden euro's.

De kerk is op het moment gesloten voor restauratiewerkzaamheden. In september van dit jaar kwam er tijdens bouwwerkzaamheden een deel van een gipsen ornament naar beneden. Op het moment dat het deel van het plafond naar beneden kwam, waren er mensen in de kerk aanwezig. Er raakte echter niemand gewond. De kerk sloot toen meteen de deuren voor verdere restauratiewerkzaamheden.

Omdat de werkzaamheden plaatsvinden zijn ook de meest waardevolle spullen uit de kerk weggehaald. Maar de pastoor laat ook weten dat de vandalen niet hoeven terug te komen als ze het om geld te doen was: 'Want dat is er eenvoudig niet.'

DUIC 24 december 2016

Financiën

In de tabel hieronder ziet u de begroting en de realisatie van 2016. Het bestuur was helaas wederom gedwongen de begroting in de loop van het seizoen terug te brengen door tegenvallende inkomsten uit sponsoring, ondanks het feit dat veel fondsen en organisaties waren benaderd.

De bestuurskosten zijn 2016 meer dan begroot als gevolg van een nieuw printabonnement bij Imago. Opvallend zijn de lage reiskostendeclaraties van de gidsen. Volgend jaar zal hier meer aandacht aan worden besteed. Door scherp te letten op de kosten bij de organisatie van de jaarlijkse excursie en bij het drukken van nieuwe algemene brochures is het jaar 2016 met zwarte cijfers afgesloten.

Kerken Kijken Utrecht financiën 2016

Utrecht, januari 2017

	Begroot 2016	Gerealiseerd 2016
Uitgaven		
Programmakosten / kosten thema	2.000,00	0,00
Kosten projectcoördinatie	12.000,00	12.000,00
Bestuurskosten / Kopieerkosten	1.000,00	1.153,79
Vormgeving en drukwerk zomerfolder	3.500,00	3.012,90
Reservering drukwerk algemene brochure	4.000,00	3.000,00
Excursie gidsen	3.000,00	2.409,95
Publiciteit	500,00	0,00
Scholing gidsen	300,00	0,00
Reiskosten gidsen	2.000,00	631,82
Lezingen / activiteiten gidsen	500,00	118,65
Opening en afsluiting zomerseizoen	1.000,00	899,29
Vaste kosten website	500,00	302,50
Bankkosten	200,00	147,00
Onderhoud panelen	1.000,00	0,00
Onvoorzien	500,00	0,00
Totaal	32.000,00	23.675,90

	Begroot 2016	Gerealiseerd 2016
Inkomsten		
Subsidie 2015 gemeente Utrecht	24.000,00	24.000,00
Fondsen en sponsoren	8.000,00	1.000,00
Overige inkomsten	0,00	13,84
Totaal	32.000,00	25.013,84

Sponsoren:

Museum Catherijneconvent	1.000,00
--------------------------	----------

En dan nog dit:

Dat Kerken Kijken inmiddels een Utrechts fenomeen geworden is, blijkt uit onderstaand stukje uit het Algemeen Dagblad. De krant publiceert elke week een 'Utrecht Quiz' en in september stond deze quiz in de krant. Let u op vraag 11!

Donderdag 29 september 2016 Utrecht Stad

Utrecht Quiz

De Utrecht Quiz daagt u uit uw kennis van de stad te testen. Utrecht-kenner Jos van Sambeek legt u elke week twaalf prikkelende vragen voor. Vul de antwoorden in de balkjes onder de vragen in en breng vervolgens de genummerde letters over naar de antwoordbalk. Oplossingen kunt u tot zondag middernacht mailen naar: un.quiz@ad.nl of per post sturen naar: AD Utrechts Nieuwsblad, Vredenburg 24, 3511 BB Utrecht. Vermeld ook uw adres! Uit de goede oplossingen wordt een winnaar geloot. Voor hem of haar ligt een kleine attentie klaar.

Let op: vul de antwoorden in zonder lidwoorden, leestekens en/of spaties.

FOTOVRAAG

1. Wat hebben deze foto's gemeen?

1

2. De Bluesroute was in de jaren 90 een bijzonder succesvol evenement in de binnenstad. Hoe heet de man die achter de Bluesroute zat?

2

3. Ze zat voor de ChristenUnie in de Utrechtse gemeenteraad. Tegenwoordig is ze lid van de Eerste Kamer. Welke inwoner van Zuilen bedoelen we?

3

4. Dit is de Nedereindse Plas, waar nog steeds aif in de grond

8. Er lag een uitgewerkt plan klaar voor onder meer woningbouw in een polder bij De Meern, maar dat plan ligt al enige tijd in de koelkast. Hoe heet de polder?

8

9. Desto staat bekend als sportvereniging maar naast voetbal, tennis en jeu de boules kan je er ook iets doen wat helemaal niets met sport te maken heeft. Wat?

9

10. Hoe heet dit café in Hoograven van oud-FC Utrechtspeler Joop van Mourik?

10

11. De Utrechtse binnenstadskerken openen iedere zomer hun deuren voor toeristen en andere belangstellenden. Hoe heet dat project?

11

Paginastrip

8:35 29-9-2016

In memoriam: Chris van Deventer

Christiaan Andries van Deventer

Chris

Utrecht, 3 november 1938

Vleuten, 5 augustus 2016

Privé-foto fam. van Deventer

Afgelopen zomer overleed Chris van Deventer op 77-jarige leeftijd.

Chris was, als gedelegeerde vanuit de oecumenische studentengemeente EUG, betrokken bij de restauratie van de Utrechtse binnenstadskerken, in het bijzonder die van de Janskerk in de periode 1976-1981.

Hij verwierf zich toen een enorme kennis over de kerk, haar geschiedenis en functioneren. Die deelde hij met wie er belangstelling voor had; zeker ook met de KKU-gidsen daar. Voor hen bleef hij tot het laatst een degelijke vraagbaak. Hij beschouwde de kerk een beetje als zijn kindje en kwam geregeld langs met verhalen en adviezen.

Vanaf 2003 was Chris als lid van de pastoraal geïnspireerde werkgroep Kerk in de City ruim tien jaar ook lid van de werkgroep, later bestuur, van KKU. Vanuit zijn achtergrond als pastoraal werker vond hij de doelstelling van KKU als cultuurhistorische organisatie wat schraal; de spirituele kant van de kerken mocht er toch ook zijn. Zo kwam hij tot de introductie van een jaarlijks thema voor KKU. In 2003 was dat 'Stilte', het jaar daarna 'Ruimte'. Ook ontwikkelde hij vanaf 2005 de nog steeds populaire Pelgrimspas, een themawandeling langs onze binnenstadskerken.

Sint Maarten, vanouds de patroonheilige van Utrecht, maakte een grote indruk op Chris. Door zijn gedrevenheid en volharding is nu, na ruim vier eeuwen, 11 november in Utrecht weer een feestdag.

Met het klokkenluidersgilde bewerkte hij een herleving van een andere middeleeuwse traditie: de geordende luidingen op vaste tijden en bij speciale gelegenheden.

Vanaf een jaar of twaalf vóór zijn overlijden heeft Chris met grote gezondheidsproblemen te kampen gekregen. Wilskracht en discipline hielden hem lang op de been, maar waren niet meer tegen de laatste aanslag opgewassen.

Zijn uitvaartdienst op 12 augustus vond vanzelfsprekend plaats in de Janskerk en werd door zeer velen bijgewoond. Ook bij de begrafenis daarna was het druk.

Peter van de Coolwijk

Bestuur Kku

Kku wordt geleid door een bestuur van acht leden en een uitvoerend projectcoördinator. Het bestuur heeft de taken van de bestuursleden beschreven en verdeeld. In de laatste maanden van 2016 heeft er een aantal wijzigingen binnen het bestuur plaatsgevonden. De bezetting is als volgt:

Voorzitter	Eiko Smid
Plaatsvervangend voorzitter	Koos Drost
Secretaris	Kees Kooij
Penningmeester	Pieter Wittekoek
Bestuurslid fondsenwerving	Eldert Bosma tot november 2016, op dit moment is er een vacature
Bestuurslid gidsen/teamleiders	Angelike van Erp
Bestuurslid namens de Gemeente Utrecht	Henk Jansen
Bestuurslid namens Kerk in de City en de Domkerk	Hans Spinder
Projectcoördinator uitvoering Kku	Caroline Spierings tot 31 december 2016

Caroline Spierings was voor velen het gezicht van Kku. Ze was de constante factor binnen het bestuur. Ze heeft na bijna 9 jaar gewerkt te hebben voor Kku, besloten dat het tijd is voor een nieuwe uitdaging. Al die jaren heeft zij zich met hart en ziel ingezet voor Kku. Voor het vele werk dat zij ook verzet heeft bij de totstandkoming van de panelen, zijn wij haar veel dank verschuldigd. Haar opvolgster is gevonden in de persoon van Georgette van de Water. Vanaf 1 januari 2017 zal zij de taken van projectcoördinator van Kku op zich nemen.

Ook Eldert Bosma heeft het bestuur per 1 november 2016 verlaten. Ook hem bedanken wij.

Door het vertrek van Eldert Bosma is er op dit moment een vacature voor een bestuurslid dat zich voornamelijk bezig zal houden met het zoeken naar en aanschrijven van fondsen en sponsors.

Het bestuur vergadert maandelijks, behalve tijdens de zomermaanden. Daarnaast wordt er 1 x per jaar bijgepraat met de Stabu. Het overleg van teamleiders met bestuur vindt 2 x per jaar plaats.

Slotwoord

Terugkijkend op de zomer van 2016 kunnen we zeggen dat Kerken Kijken Utrecht weer een geslaagd seizoen achter de rug heeft.

Heel veel mensen hebben zich hiervoor ingezet en dit mogelijk gemaakt. Onze dank gaat dit jaar dan ook uit naar:

- alle vrijwillige gidsen, hun teamleiders;
- alle kerk- en parochiebestuurders, beheerders en koster en andere betrokkenen van de deelnemende kerken;
- de Gemeente Utrecht voor haar onmisbare financiële en inhoudelijke bijdragen;
- onze sponsors voor hun eveneens onmisbare bijdragen;
- de Jacobikerker voor de gastvrijheid bij de opening van het seizoen;
- de Pieterskerk voor de gastvrijheid bij de sluiting van het seizoen;
- Museum Catharijneconvent en de St. Gertrudiskathedraal waar lezingen en rondleidingen plaatsvonden;
- alle sprekers die hun kennis met ons hebben willen delen;
- Gea Rodermond en Dideric Baartman voor hun werk als coördinator teamleiders en gidsencoördinator;
- Heinz Spijksma en Stephan Vollenberg voor hulp bij het organiseren van de excursie.

Allen hartelijk dank !

Samenstelling: Angelike van Erp, met bijdragen van andere bestuursleden en teamleiders.

*Omslagontwerp: Esther Jansen. Foto's: Henk Jansen, Hans Spinder,
Peter Berends, Angelike van Erp.*

